

Arnoldus (Ard) van Daal werd geboren in Amersfoort op 30 augustus 1912. Arnoldus van Daal sr, de vader van Ard, overleed onverwachts op jonge leeftijd. De moeder van Ard was toen reeds in verwachting van zijn broertje Joop. Ard ging naar het Stedelijk Gymnasium in Amersfoort en was in zijn vrije tijd op en rond het voetbalveld te vinden. Ard was lid van de Amersfoortse voetbalvereniging A.F.C. Quick en in het gelijknamige clubblad schreef hij stukjes onder het pseudoniem "de Vandalist". In een jubileumeditie na de oorlog roemde de club Ard. 'Hij heeft alle rangen en standen doorlopen, van ballenjongen tot en met voorzitter.' Met zijn lengte van 1.78 meter was hij behoorlijk lang voor zijn leeftijd en stond hij vaak op doel.

Ard behaalde op 22 juni 1931 zijn gymnasiumdiploma en na de zomer vervulde hij zijn militaire dienstplicht; vanaf oktober 1931 tot september 1932 volgde hij de opleiding tot reserveofficier bij de artillerie. In 1932 ging hij met groot verlof als reserveofficier. Ard werd toegelaten tot de rechtenstudie aan de Universiteit Utrecht en bleef betrokken bij Quick: naast het voetballen zelf was hij secretaris en later zelfs voorzitter van de voetbalvereniging. Eind jaren dertig trad hij af omdat het niet te combineren was met het doctoraalexamen. In het najaar van 1939 volgde vanwege de internationale spanningen de algehele mobilisatie en ook Ard werd opgeroepen. Hij kreeg uitstel van de dienstplicht om zijn studie af te maken en hij slaagde op 8 februari 1940 voor zijn opleiding. Vanaf dat moment was hij meester in de rechten. Lang kon hij niet genieten; een dag later moest hij zich melden voor militaire dienst. De spanningen in Europa liepen op.

Tijdens de meidagen van 1940 was Ard gelegerd in Woerden. Uit gevechtsverslagen is op te maken dat er een groot gevoel van wantrouwen en chaos heerste. Woerden lag centraal tussen de residentie en de Grebbelinie en hierdoor bereikten berichten van alle fronten de militairen die in het stadje verbleven. Zij werden ingezet voor beveiligingstaken en voor het opsporen van parachutisten. De lokale bevolking moest elektrische stoppen afgeven en huiszoekingen toelaten vanwege het vermoeden dat er mensen waren die lichtsignalen gaven aan Duitse eenheden. Na de capitulatie ging Ard terug naar Amersfoort. Hij bleef voetballen totdat hij een baan vond in Rotterdam en in die stad ging wonen. Waarschijnlijk kwam hij in Rotterdam in contact met het verzet. Op 20 maart 1944 verhuisde hij op papier terug naar zijn moeder in Amersfoort. Daar werd hij echter gezocht, mogelijk omdat hij geen gehoor gaf aan de Duitse oproep aan Nederlandse militairen om zich te melden. De Duitse bezetter had een grote behoefte aan arbeidskrachten.

In het voorjaar of de zomer van 1944 kwam Ard in Boskoop wonen. Scouting, of toentertijd padvinderij, was in 1941 verboden door de Duitse bezetter. De verenigingen werden ontbonden en bijeenkomsten verboden. Ondanks de grote gevaren bleven de Boskoopse scouts met elkaar afspreken en organiseerden zij bijeenkomsten. Ard was commandant van de lokale afdeling van de Binnenlandse Strijdkrachten. Waarschijnlijk waren de padvinders

hierbij aangesloten als jeugdsectie. Op 14 november 1944 trouwde Ard van Daal en Eppie van Iddekinge op hun onderduikadres in Boskoop. De verzetsgroep Albrecht, verborg een zender in het huis van Ard en Eppie. Vanuit het huis was er goed uitzicht op de omgeving. Eppie hield de wacht vanuit het huis en Ard hield de omgeving in de gaten op de fiets. De Duitse bezetter was erop gebrand om dit verzetsnetwerk op te rollen, omdat het belangrijke informatie, waaronder Duitse troepenverplaatsingen, doorzond naar de geallieerden.

In december 1944 sloeg het noodlot toe. Een verdacht voertuig was hoogstwaarschijnlijk een peilwagen, maar het was reeds te laat. De zender was gepeild en er volgde een inval. Het huis was omsingeld en hoewel ze het seintoestel nog verborgen, vond de Duitse Grüne Polizei de antenne in de waterput in de achtertuin. Alle vier de aanwezigen werden aangehouden: seiner Tony Visser, Eppie en Ard van Daal en een vierde persoon. Ze werden overgebracht naar de gevangenis in Scheveningen. De gevangenis droeg de bijnaam Oranjehotel vanwege de vele Oranjegetrouwe verzetsstrijders die hier gevangengehouden werden. Zware verhoren en een onderwerping aan fysieke en mentale geseling volgde. Naast de zender troffen de Duitsers in de zakken van Ard ook een landkaart aan met daarop de dropzones in Boskoop. Naast deze landkaarten had Ard andere documenten bij hem thuis waaruit bleek dat zijn rol van oppasser bij het zenden enkel een bijrol was. In januari 1945 werd Eppie vrijgelaten. Voordat ze vertrok, kreeg ze nog een keer de mogelijkheid om Ard te zien. Eppie vertelde later dat ze Ard bijna niet meer herkende als gevolg van de martelingen, uitputting en het verblijf in gevangenschap. Het was de laatste keer dat ze elkaar zouden zien.

Op 7 maart 1945 werd Ard overgeplaatst naar het Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort. Hij kreeg kampnummer 15209. Ard ontsnapte hierdoor aan een executie in Scheveningen. Na de aanslag op Hanns Rauter, de Duitse leider van de politie in Nederland, werden in heel Nederland verzetsstrijders gefusilleerd als vergeldingsmaatregel. Ard verbleef slechts een week in het concentratiekamp in Amersfoort. Met het laatste transport vanuit dit kamp werd hij overgebracht naar concentratiekamp Neuengamme, een werkkamp ongeveer 20 kilometer ten zuidoosten van Hamburg. In het kamp fabriceerden gevangenen onder meer bakstenen. Hoewel Neuengamme geen vernietigingskamp was, kwamen tienduizenden gevangenen om het leven door de onmenselijke omstandigheden en een gebrek aan voedsel. Met het oog op de naderende geallieerde legers ontruimden de nazi's de concentratiekampen. In een poging de oorlogsmisdaden te verbergen werden de gevangenen verplaatst, archieven verbrand en de kampen vernietigd of opgeruimd. Vanaf eind april werden de gevangenen per spoor en te voet afgevoerd naar het noordoosten, naar de havenstad Lübeck. Hier werden ze gedwongen aan boord te gaan van schepen, waaronder de Cap Arcona. Geallieerde jachtvliegers zagen deze schepen aan voor Duitse troepentransportschepen en namen ze onder vuur. Bij deze scheepsramp kwamen achtduizend mensen om het leven.

Ard was waarschijnlijk aan boord van de Cap Arcona of een van de andere schepen in de Lübeckerbocht, maar overleefde het bombardement. Op 7 mei 1945, een dag voor de onvoorwaardelijke overgave van nazi-Duitsland, belandde hij in het Landeskrankenhaus van Neustadt in Holstein. In de kliniek van een voormalige inrichting voor geestelijk gehandicapten kreeg Ard enkele dagen verzorging. Documenten over zijn verblijf en zijn fysieke conditie zijn bewaard gebleven. Zijn toestand was zeer zwak, maanden gevangenschap hebben hem ernstig verzwakt. Gelukkig maakte Ard nog mee dat de oorlog

in Europa voorbij was en dat nazi-Duitsland zich had overgegeven. Hij zou er niet meer bovenop komen. In de dagen na de bevrijding verslechterde zijn toestand. Op 22 mei 1945 stierf hij aan een hartverlamming. Ard vond zijn laatste rustplaats op de naastgelegen begraafplaats.

Het lot van Ard bleef voor Eppie nog lang onduidelijk. Hoewel bekend was dat hij werd afgevoerd naar Neuengamme, kreeg zij pas in augustus 1945 zekerheid over zijn lot. Op 29 september 1945 werd de Boskoopse padvindergroep, de Azaleagroep, vernoemd naar Ard. Eppie gaf hiervoor persoonlijk toestemming: 'De padvindergroep te Boskoop

heeft van mevr. Van Daal toestemming gekregen, de naam te dragen van mr. Van Daalgroep. Een naam die zij met trots zullen dragen en die zij zich waard hopen te toonen', aldus een lokale krant. Ook 76 jaar na de bevrijding draagt de mr. Van Daalgroep zijn naam met gepaste trots.

Door het verhaal van Ard te vertellen, en in breder perspectief hoe kostbaar onze vrijheid is, probeert de groep

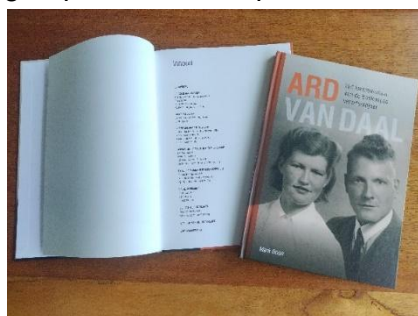
invulling te geven aan een gevoel van waardigheid. Zijn verhaal gaat over moed, hoop en een nooit aflatend gevoel van rechtvaardigheid. Zijn verhaal, de verhalen van andere verzetsstrijders en die van de omgekomen Boskoopse militairen tijdens de meidagen van 1940 tonen aan dat vrijheid kostbaar, kwetsbaar en niet vanzelfsprekend is.

In Amersfoort is het Van Daalpad naar deze verzetsman vernoemd. Ook ligt er een Stolpersteine voor zijn huis aan de Stadsring 63 (voorheen Wijersstraat 7) in Amersfoort. Zijn naam staat op het monument in het Academiegebouw van de Rijksuniversiteit Utrecht.

In 1983 werden door Prins Bernhard in de gereformeerde kerk aan Boskoopse verzetshelden de verzetsherdenkingskruizen uitgereikt. Aan Ard werd de onderscheiding postuum toegekend.

Aan de familie van Daal werd op 14 september 2023, in het bijzijn van een afvaardiging van Scouting mr. Van Daal

groep, het aan Ard postuum toegekende Mobilisatie oorlogskruis en het Herinneringsinsigne Binnenlandse Strijdkrachten uitgereikt. Deze onderscheidingen zijn toegekend voor zijn verzetswerk en voor zijn inspanningen voor het Vaderland tijdens de mobilisatie en de meidagen van 1940. In de toespraak werd stilgestaan bij het belang van de toekenning: "Deze onderscheidingen zijn niet enkel de erkenning voor de daden van Ard; zij zijn daarnaast een blijk van buitengewone waardering voor wie hij was en waar hij voor

stond". Het was een zeer bijzonder moment, waar ook zijn familie erg van onder de indruk was.

In 2024 verscheen het boek 'Ard van Daal, het levensverhaal van de Boskoopse verzetsstrijder' door Mark Boon. Het boek vertelt het verhaal van Ard. Van zijn jeugd in Amersfoort tot het verblijf in de concentratiekampen.

Meer informatie

[Arnoldus van Daal \(oorlogsgravenstichting.nl\)](https://www.oorlogsgravenstichting.nl)

[Arnoldus van Daal | Erelijst van Gevallenen 1940-1945](#)

[Arnoldus van Daal | Digitaal Namenmonument Oranjehotel](#)

[Over Arnoldus van Daal - Scouting Mr. van Daalgroep \(scoutingboskoop.nl\)](https://www.scoutingboskoop.nl)

[Boskoopse scouts speuren naar verzetsheld Arnoldus van Daal | Alphen | AD.nl](#)

[Neuengamme - Wikipedia](#)

[Cap Arcona \(schip, 1927\) - Wikipedia](#)

[Verzetsheld Ard van Daal \(1912-1945\) postuum geëerd met militaire medailles: 'Een voorbeeld voor ons allen' | Alphen aan den Rijn | AD.nl](#)

[Mark Boon presenteert boek over Boskoopse verzetsheld Ard van Daal | Al het nieuws uit Alphen aan den Rijn \(rodi.nl\)](#)

[Arnoldus van Daal – Stichting Herdenkingsstenen Amersfoort](#)

[Herdenkingssteen Stadsring 63 \(was Wijersstraat 7\) - Amersfoort - TracesOfWar.nl](#)

[Utrecht, monument in het Academieggebouw - Nationaal Comité 4 en 5 mei : Nationaal Comité 4 en 5 mei](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.